

Nikolaj Vasiljevič Gogolj: Revizor

komedija v petih dejanjih

glavar podeželskega mesta dobi sporočilo, da pride v mesto revizor; vsi postanejo pozorni, kdo bi to lahko bil, da se pred njim pokažejo v najboljši luči; dva krajana (Dobčinski in Bobčinski, zmeraj sta skupaj, precej podobna) namigneta, da je nekdo v gostilni in da ne plačuje, torej bi lahko bil on; glavar se z nekaterimi veljaki odpravi na obisk in ga povabi v svojo hišo, še prej ga pelje na ogled v bolnišnico in ostale zgradbe; postrežejo mu z najboljšo hrano, vsi se mu klanjajo in prilizujejo; vsak posebej se mu predstavi (sodnik, nadučitelj, oskrbnik bolnišnice, poštar ...) in se mu dobri; Hlestakov pa vsakega prosi, če mu lahko posodi nekaj denarja; po sprejemu se pred njegovim oknom zgrinjajo trgovci in se pritožujejo nad grabežljivostjo, nepravilnostjo in pohlepom glavarja; Hlestakov jih sprva posluša, nato se jih naveliča; služabnik Osip mu svetuje, da zapustita mesto; Hlestakov še prej napiše prijatelju v Peterburg pismo in se odloči za odhod; očara obe ženski v glavarjevi hiši, njegovo ženo Ano in hčerko Marjo, ker je uglajen, vzvišen, plemenit, meščan iz Peterburga (že prej se jim je hvalil, da ga vsi poznajo, da ima poznanstva med samimi ministri ...), najprej izreče lj Marji, nato še Ani, na koncu prosi za Marjino roko; glavar je seveda navdušen, da bo dobil tako izbranega in pomembnega človeka za zeta; toda še prej mora za dan ali dva po nekih nujnih opravkih; s kočijo se odpelje; glavar povabi k sebi ljudi in jim pove o zaroki, že se vidi v Peterburgu, sam bo postal general ...; pride poštar s Hlestakovim pismom – na pošti ga je odprl, ker je bil radoveden in ker je menil, da se Hlestakov kot revizor pritožuje nad njihovim krajem; v pismu razbere, da je Hlestakov navaden prevarant, ki se posmehuje krajanom in njihovi lahkovernosti, kako fino tukaj živi, kako je od vseh izmamil denar Seveda bralec že na začetku ve, da Hlestakov ni revizor, ampak razvajeni gospodič, ki mu ni do dela, potuje in porablja očetov denar; vsega mu zmanjka, zato se ustavi v gostilni v tem podeželskem kraju in ne more poravnati računa; potem pride glavar in ga povabi k sebi ... Glavar je jezen, da se je pustil tako preslepiti, pride pa že orožnik, ki napove, da je v gostilni pravi revizor.

Nos

brivec Ivan Jakoljevič se zbudi in zavoha kruh; žena mu pripravi zajtrk, odloči se, da bo samo kruh s čebulo, ko prereže hlebec, zagleda v njem nos; spozna, da je to nos Kovaleva, katerega brije dvakrat na teden; seveda se mora tega nosu znebiti; gre na ulico, vendar je polna ljudi, zato se napoti do mosta in nos spusti v reko; ko že misli, da se ga je znebil, ga ustavi policaj in hoče vedeti, kaj je počel na mostu;

kolegijski asesor ali major Kovalev se zbudi in opazi, da nima nosu; na mestu, kjer bi moral biti, je koža povsem gladka; Kovalev je urejen mož, želi si dobre službe in ugodne poroke, zato ga zelo skrbi, kako naj sploh še gre na ulico brez nosu; na obraz si tišči robec; na ulici zagleda svoj nos, ki je opravljen povsem svečano, kot državni svetnik; stopi do njega in mu pove, da je to njegov nos, nos pa se mu posmehuje in izgine; Kovalev gre na uredništvo časopisa, da bi objavil oglas: če kdo vidi nos, naj mu javi; seveda se urednik smeji in ne more verjeti, dokler mu revež ne pokaže svojega obraza; vseeno mu predlaga, naj gre raje k zdravniku; Kovalev se obrne na policijo; komisarja zmoti ob nepravem času: ravno po obedu, ko vsak Čl počiva in je povsem normalno, da ni časa za preiskave; Kovalev užaljen odide domov in premišljuje, kako se je lahko to zgodilo; takoj pomisli na žensko, katere hči mu je bila všeč, vendar ko mu je mati naravnost predlagala poroko, jo je zavrnil, zato je bila verjetno jezna in užaljena in je kakšni čarovnici naročila, naj mu izgine nos; odločil se je, da ji bo napisal pismo; obišče ga policaj in mu prinese nos; nos so zalotili tik preden bi mu bilo uspelo odpeljati se v Rigo; Kovalev je srečen, toda zdaj ga skrbi, kako bo nos pritrdil nazaj na staro mesto; pokliče zdravnika, ki mu ne more pomagati; pravi, da mu bo bolje brez nosu, nos pa lahko za drage denarce proda, njemu na primer; Kovalev seveda ne pristane; ženski napiše pismo in jo obsoja, kaj mu je naredila, toda ona sploh ne ve, za kaj se gre; Kovalev spozna, da je res nedolžna; nekega jutra se zbudi in nos je na svojem mestu, vse je po starem in Kovalev zaživi srečno življenje

Plašč

Akakij Akakijevič je vzoren uradnik 50. let, vse svoje Ž posveča prepisovanju spisov, dokumente si nosi domov in prepisuje, ne ve pa, kaj se dogaja okrog njega; v uradu se mu vsi posmehujejo, toda on se ne da motiti; ugotovi, da je njegov plašč potreben krpanja, vendar mu krojač pove, da je blago preveč preperelo, da bi kaj popravljal, treba je zašiti novega; Akakij se obotavlja, revež nima denarja; kljub vsemu nastrga nekaj prihrankov, tudi v službi dobi nekoliko višjo povišico, kot se je nadejal, in lahko si naroči nov plašč; s ponosom gre v službo, kar naprej si ga ogleduje in pazi nanj; nek uradnik praznuje god, zato jih povabi k sebi na pijačo, tudi Akakija; Akakij se zadrži na obisku vse do polnoči, spil je tudi nekaj šampanjca, kar ni v njegovi navadi in se odpravi domov; na poti ga prestrežeta dva človeka in mu ukradeta plašč; ves poklapan pride domov in sploh ne more spati; zjutraj stopi do samega komisarja, kasneje mu nek uradnik priporoči še eno ugledno osebo, ki pa Akakija sprejme nesramno in vzvišeno; na poti domov stakne angino in zdravnik ne vidi več pomoči; čez nekaj dni umre, po mestu pa se razširijo govorice, da ponoči straši mrlič, ki ljudem slači plašče; tudi ugledni osebi se primeri, da ga mrtvi Akakij prime za ramo in mu sleče plašč; od takrat pa mrliča ni več;

- Gogolj sam je bil zelo varčen uradnik
- prijatelj mu je povedal o uradniku, ki je dolgo časa zbiral prihranke, da si je lahko kupil lovsko puško; ko je šel s čolnom na lov, mu je, ne da bi opazil, puška padla v vodo, s čimer so se utopile tudi vse njegove sanje, Ž mu je padlo v vodo; uradnik je obležal v postelji, dokler mu niso prijatelji iz urada s prispevki kupili nove puške
- Akakij je preprost, reven in ubog, kar nakazuje že njegovo ime in težave, ki jih je imela mati, ker ni vedela, kako naj ga krsti; na koncu ji ni preostalo drugega, kot da mu da očetovo ime, torej Akakij Akakijevič
- nima poguma, nikoli se ne upre (le ko mu uradniki res že preveč nagajajo, jim reče: Pustite me pri miru. Kaj me žalite?), nima samozavesti, dostojanstva
- Akakij ni žrtev okoliščin; za svoj položaj je v veliki meri kriv sam; ni najnižji uradnik, poleg tega njegovi kolegi iz urada nimajo pretiranih denarnih težav, so družabni, hodijo v gledališče, sam pa gre iz urada takoj domov, povečerja, prepíše še kakšen spis in gre spat; zunanja revščina je metafora notranje, duhovne revščine Akakija (ko mu ponudijo delo, ki ni samo prepisovanje, v dokumentu bi moral spremeniti obliko nekaterih besed in dodati naslov, delo zavrne); nov plašč zbudi v njem željo po komunikaciji, ki pa ne uspe
- za Revizorja so ga obtožili, da kleveta čez oblast in uradništvo
- realistična dramska satira
- začetnik ruskega realizma in pripovedne proze
- *Nos, Plašč* spadata v peterburški cikel
- snov iz ukrajinskega ljudskega izročila, mešanje fantastike z grotesko, satira
- satira je negativna proti moralni sprijenosti ljudi (ne proti sistemu)
- teme: moralni razkroj v mestu, duhovna omejenost, dvojne osebnosti
- osebe: preprosti ljudje, ki postanejo tipi; mali, povprečni ljudje
- dober v opisih narave in ljudi, velikokrat pretirava, da postanejo groteskne
- prekinja prizore (v *Nosu*: začne z brivcem, kako se zbudi, se hoče znebiti nosu, prekine in pove, kdo je sploh ta brivec – pijanček; podobno, ko predstavi Kovaleva)
- zgodbe preproste, ni velikih dogodkov, lj zapletov skoraj ni (sam se je bal žensk)

- vplival na Jenka (Tilka, Jeprški učitelj □ Plašč), Cankarja (Revizor □ Za narodov blagor)